Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

8 май 2025 година*

„Преюдициално запитване — Социална политика — Срочна работа — Директива 1999/70/ЕО — Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (CEEP) — Клауза 4, точка 1 — Принцип на недопускане на дискриминация на работниците на срочни трудови договори — Приложно поле — Понятие „условия за наемане на работа“ — Селскостопански работници на срочен договор — Социалноосигурителни вноски, изчислени въз основа на възнагражденията — Възнаграждения на селскостопанските работници на срочен договор, изчислени в зависимост от действително отработените часове през деня — Възнаграждения на селскостопанските работници на постоянен договор, изчислени в зависимост от фиксирана дневна продължителност на работното време“

По съединени дела C-212/24, C-226/24 и C-227/24

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Corte d’appello di Firenze (Апелативен съд Флоренция, Италия) с актове от 8 януари 2024 г., постъпили в Съда на 19 и 26 март 2024 г., в рамките на производствата по дела

L. T. s.s. (C-212/24),

A.M. (C-226/24),

XXX (C-227/24)

срещу

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

при участието на:

Agenzia delle entrate — Riscossione,

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: D. Gratsias, председател на състава, E. Regan и B. Smulders (докладчик), съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

* Език на производството: италиански.

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за L.T. s.s., A.M., XXX, от L. Giraldi и I. Pagni, avvocati,

– за Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS), от C. D'Aloisio, E. De Rose, E. A. Sciplino и A. Sgroi, avvocati,

– за Европейската комисия, от S. Delaude и D. Recchia, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение за срочната работа, сключено на 18 март 1999 г. (наричано по-нататък „Рамковото споразумение“), което се съдържа в приложението към Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 година относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (CEEP) (ОВ L 175, 1999 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 129).

2 Запитванията са отправени в рамките на три спора: между L.T. s.s., A.M. и XXX, от една страна, и Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) (Национален осигурителен институт (наричан по-нататък „INPS“), Италия), от друга страна, относно вноските за социално осигуряване, които трябва да плащат предприятията, наемащи селскостопански работници на срочни трудови договори.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 1, параграф 1 от Директива 1999/70 гласи:

„Целта на директивата е да въведе в действие рамковото споразумение за срочните договори, сключено на 18 март 1999 г. между общите междуотраслови организации (CES, UNICE и CEEP), приложено по-долу“.

4 Трета алинея от преамбюла на Рамковото споразумение гласи следното:

„Настоящото споразумение определя общите принципи и минималните изисквания, свързани със срочната работа, приемайки, че тяхното детайлно приложение трябва да отчита реалностите на специфичните национални, секторни и сезонни ситуации. То илюстрира желанието на социалните партньори да създадат обща рамка за осигуряване на равно третиране на работниците на срочен трудов договор, като ги закриля срещу дискриминация и за използване на срочните трудови договори на база, приемлива за работодателите и работниците“.

5 Клауза 1 от Рамковото споразумение, озаглавена „Цел“, предвижда:

„Целта на настоящото рамково споразумение е:

а) да подобри качеството на срочната работа чрез гарантиране прилагането на принципа на недискриминация;

б) да създаде рамка за предотвратяване на злоупотребата, която произтича от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения“.

6 Клауза 2 от Рамковото споразумение, озаглавена „Приложно поле“, предвижда в точка 1:

„Настоящото споразумение се прилага за работници на срочни трудови договори, които имат трудов договор или трудово правоотношение определени от закон, колективен трудов договор или практика във всяка държава членка“.

7 Клауза 3 от Рамковото споразумение, озаглавена „Определения“, гласи:

„По смисъла на настоящото споразумение:

1. […] терминът „работник на срочен трудов договор“ означава лице, което има трудов договор или правоотношение, сключени директно между работодателя и работника, където изтичането на срока на трудовия договор или правоотношение е обусловено от обективни условия, такива като достигане на определена дата, завършване на специфична задача или настъпване на определен[о събитие].

2. […] терминът „работник на постоянен трудов договор за сравнение“ означава работник с трудов договор или правоотношение с неопределена продължителност, в същото ведомство, ангажиран със същата или подобна работа/занятие, като се отдава дължимото внимание на квалификациите/уменията. Когато няма „работник на постоянен трудов договор за сравнение“ в същото ведомство, сравнението се прави чрез препратка до приложимия колективен трудов договор или където няма приложим колективен трудов договор, според националното законодателство, колективните трудови договори или практики“.

8 Съгласно клауза 4 от Рамковото споразумение, озаглавена „Принцип на недискриминация“:

„1. По отношение на условията за наемане на работа, работниците на срочни трудови договори не се третират по по-неблагоприятен начин спрямо работници на постоянен трудов договор за сравнение, само защото имат срочен договор или правоотношение, освен ако различното третиране не е оправдано от обективни причини.

2. Където е уместно, се прилага принципът на pro rata temporis.

3. Редът и условията за прилагането на настоящата клауза се определят от държавите членки след консултация със социалните партньори и/или [от] социалните партньори, като имат предвид правото на Общността и националното законодателство, колективните трудови договори и практика.

[…]“.

Италианското право

9 Член 1, параграф 1 от Decreto-legge n° 338 — Disposizioni urgenti in materia di evasione contributiva, di fiscalizzazione degli oneri sociali, di sgravi contributivi nel Mezzogiorno e di finanziamento dei patronati (Декрет-закон № 338 за спешни разпоредби в областта на избягването на данъци, данъчното облагане на социалноосигурителните вноски, намаленията на социалноосигурителните вноски в Южната част и финансирането на институтите за патронаж) от 9 октомври 1989 г. (GURI, бр. 237 от 10 октомври 1989 г.), в редакцията му, приложима към споровете в главните производства (наричан по-нататък „Декрет-закон № 338/1989“), предвижда:

„Възнаграждението, което следва да се вземе като основа за изчисляване на вноските за социално осигуряване и подпомагане, не може да бъде по-ниско от размера на възнагражденията, определен със закон, подзаконови актове или колективни трудови договори, сключени от най-представителните синдикални организации на национално равнище, или колективни споразумения или индивидуални трудови договори, когато това води до по-високо възнаграждение от предвиденото в колективния трудов договор“.

10 Contratto collettivo nazionale di lavoro per gli operai agricoli e florovivaisti (Национален колективен трудов договор за сектора на селското стопанство и цветарството) от 6 юли 2006 г. (наричан по-нататък „CCNT“) определя в член 18, буква а) селскостопанските работници на срочен трудов договор като „работници, наети в рамките на индивидуално срочно трудово правоотношение, като например работници, наети за краткосрочна, сезонна или случайна работа, или за поетапна работа, или за заместване на отсъстващи работници, които имат право на запазване на работното място“.

11 Член 30, параграф 1 от CCNT предвижда, че „работното време се определя на 39 часа седмично, т.е. [шест] часа и половина дневно“, а член 40, параграф 1 от CCNT предвижда, че „работникът на срочен трудов договор има право на заплащане за действително отработените часове през деня“.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

12 През декември 2013 г. INPS разпорежда по-специално на жалбоподателите в главното производство да му платят допълнителни социалноосигурителни вноски спрямо вече платените за селскостопанските работници на срочен трудов договор, които са наели на работа през 2006 г. и 2007 г. Според INPS тези жалбоподатели са изчислили неправилно социалноосигурителните си вноски, дължими на посочените работници, доколкото при това изчисляване са взели предвид действително отработените от тях часове през работния ден вместо продължителността на работния ден от шест часа и половина, определена в член 30, параграф 1 от CCNT.

13 Жалбоподателите в главното производство обжалват това разпореждане на INPS пред Tribunale di Grosseto (Районен съд Гросето, Италия), който уважава жалбата.

14 INPS подава въззивна жалба срещу решението на този съд пред Corte d'appello di Firenze (Апелативен съд Флоренция, Италия). Апелативният съд приема за основателни исканията за плащане на INPS, тъй като с оглед на принципа на недопускане на дискриминация между работниците на постоянен трудов договор и работниците на срочен трудов договор и на член 30, параграф 1 от CCNT размерът на социалноосигурителните вноски, дължими от работодателите на последните работници, трябвало да се изчислява въз основа на възнаграждение, установено за продължителност на работния ден от шест часа и половина, а не в зависимост от действително отработените часове.

15 Жалбоподателите в главното производство подават жалби пред Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия), който най-напред констатира, че съгласно член 1, параграф 1 от Декрет-закон № 338/1989 във връзка с член 40, параграф 1 от CCNT вноските за социално осигуряване, дължими от работодателите от селскостопанския сектор върху възнагражденията на селскостопанските работници на срочен трудов договор, трябва да се изчисляват само в зависимост от действително отработените часове, освен ако тези работодатели решат, че поради прекъсване на дейността поради непреодолима сила тези работници трябва да останат на тяхно разположение в обекта на стопанството.

16 В това отношение Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) припомня, че член 30, параграф 1 от CCNT, който предвижда, че работното време се определя на 39 часа седмично, или шест часа и половина дневно, посочва само максималната продължителност на седмичното и дневното работно време, без обаче да предвиди минималната продължителност на работното време. Като предвижда, че работниците на срочен договор имат право да им бъдат заплатени действително отработените часове през деня, член 40, параграф 1 от CCNT въвеждал правило, което е логически несъвместимо с понятието за седмично и дневно работно време, тъй като прекъсвал връзката между дължимото възнаграждение и предварително установено работно време, което може да се определи общо и абстрактно. Тази разпоредба, която отразявала спецификите на срочната селскостопанска работа, била в съответствие с правилото, закрепено в член 16, параграф 1, буква g) от Decreto legislativo n. 66 — Attuazione delle direttive 93/104/EO e 2000/34/EO concernenti taluni aspetti dell'organizzazione dell'orario di lavoro (Законодателен декрет № 66 за прилагане на директиви 93/104/ЕО и 2000/34/ЕО относно някои аспекти на организацията на работното време) от 8 април 2003 г. (GURI, бр. 87 от 14 април 2003 г., редовна притурка № 61), който, като транспонирал Директива 93/104/ЕО на Съвета от 23 ноември 1993 г. относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 307,

1993 г., стр. 18), изменена с Директива 2000/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 2000 г. (ОВ L 195, 2000 г., стр. 41), предвиждал, че селскостопанските работници на срочни трудови договори са изключени от приложното поле на правната уредба относно нормалното седмично работно време.

17 На второ място, що се отнася до изчисляването на социалноосигурителните вноски, Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) уточнява, от една страна, че по силата на член 1, параграф 1 от Декрет-закон № 338/1989 възнаграждението, което трябва да служи за основа за това изчисляване, не може да бъде по-ниско от размера на възнагражденията, установен от законите, подзаконовите актове и колективните трудови договори. От друга страна, този съд посочва, че що се отнася до селскостопанските работници на срочен трудов договор, за които вноските за социално осигуряване се изчисляват въз основа на действително отработените часове, практиката на Съда относно забраната за дискриминация по отношение на работниците на срочни трудови договори, която е закрепена в клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение, не може да служи като основание за плащане на по-големи вноски за социално осигуряване за селскостопанските работници на срочни трудови договори, доколкото отношенията между INPS и работодателите, що се отнася до вноските за социално осигуряване, не попадат в приложното поле на правото на Съюза.

18 Вследствие на това Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) отменя решението на Corte d'appello di Firenze (Апелативен съд Флоренция) и му връща делото за ново разглеждане.

19 Corte d'appello di Firenze (Апелативен съд Флоренция), който е запитващата юрисдикция, има съмнения относно съвместимостта с клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение на констатацията на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд), посочена в точка 15 от настоящото решение, че вноските за социално осигуряване, дължими от работодателите от селскостопанския сектор върху възнагражденията, изплащани на селскостопанските работници на срочен трудов договор, трябва да се изчисляват единствено в зависимост от действително отработените часове.

20 В това отношение запитващата юрисдикция счита, най-напред, че тази клауза се прилага към делата в главните производства. Всъщност селскостопанският сектор не бил изключен от приложното поле на Директива 1999/70 и визираните в тази клауза условия за наемане на работа включвали заплащането. Разглежданите в главното производство социалноосигурителни вноски обаче били свързани с възнаграждението, дължимо на селскостопанските работници на срочен трудов договор, тъй като, първо, във вътрешния правен ред тези вноски се дължали върху цялото възнаграждение, което трябва да се плати на тези работници, и второ, посочените вноски допринасяли за плащането на социалноосигурителните обезщетения, предоставяни от професионалните социалноосигурителни схеми. Що се отнася до последния аспект, запитващата юрисдикция уточнява, че размерът на посочените обезщетения е пропорционален на продължителността на трудовото правоотношение и е свързан с размера на възнаграждението, като се има предвид, че размерът на същите тези вноски зависи от последния размер. От това тя стига до извода, че селскостопански работник на срочен трудов договор, чието възнаграждение се изчислява само в зависимост от действително отработените часове, без съмнение, ще се ползва от обезщетения в по-малък размер от

селскостопански работник на постоянен трудов договор, който винаги е сигурен да получи минимално възнаграждение, определено в колективния трудов договор, независимо от действително отработените часове.

21 По-нататък, запитващата юрисдикция счита, че констатацията на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд), посочена в точка 15 от настоящото решение, може да наруши клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение, тъй като води до по-неблагоприятно третиране на селскостопанските работници на срочен трудов договор в сравнение с тези работници на постоянен трудов договор, което не е обосновано от обективни причини.

22 По-специално, запитващата юрисдикция счита, че селскостопанските работници на срочен трудов договор и тези на постоянен трудов договор се намират в сходно положение, тъй като изпълняват едни и същи задачи. Посочената констатация на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) обаче водела до по-неблагоприятно третиране на селскостопанските работници на срочен трудов договор в сравнение с тези работници на постоянен трудов договор, които при все това извършват сходна работа. Всъщност, що се отнася до селскостопанските работници на срочен трудов договор, работодателят бил свободен да определя продължителността на тяхната работа, както и възнаграждението им и следователно размера на социалноосигурителните вноски, от които те могат да се ползват. Обратно, на селскостопанските работници на постоянен трудов договор се гарантирало минимално дневно възнаграждение, основано на продължителност на дневното работно време от шест часа и половина, независимо от действително отработените часове. Следователно социалноосигурителните вноски, плащани от техните работодатели, както и социалноосигурителните обезщетения, от които те биха могли да се ползват въз основа на тези вноски, били гарантирани, тъй като се основавали на това минимално дневно възнаграждение.

23 Накрая, запитващата юрисдикция счита, че в случая не съществуват нито обективни причини, свързани с изпълнението на съответната работа, нито точни и конкретни данни, позволяващи да се направи извод за необходимостта от различно третиране на работниците на срочен трудов договор в сравнение с работниците на постоянен трудов договор. Присъщите на селскостопанската дейност рискове, които зависят от непредвидими метеорологични условия, засягали всички селскостопански работници, независимо дали са наети на срочни трудови договори, или за неопределено време.

24 При тези обстоятелства Corte d'appello di Firenze (Апелативен съд Флоренция) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси, формулирани еднакво по съединени дела C-212/24, C-226/24 и C-227/24:

„1) Трябва ли клауза 4, [точка] 1 от Рамковото споразумение да се тълкува в смисъл, че не допуска [клауза от] национален колективен трудов договор като съдържащата се в член 40 от [CCNT], както е тълкувана от Corte [suprema] di cassazione (Върховен касационен съд, Италия) по обвързващ за запитващата юрисдикция начин, като по отношение на селскостопанските работници на срочен трудов договор признава правото на заплащане за действително отработените часове през работния ден, за разлика от член 30 от CCNT, който за селскостопанските работници на постоянен договор признава правото на възнаграждение въз основа на работен ден от [шест] часа и половина?

2) При утвърдителен отговор на предходния въпрос, трябва ли клауза 4, [точка] 1 от Рамковото споразумение да се тълкува в смисъл, че определянето на размера на задължителните социалноосигурителни вноски, дължими за селскостопанските работници на срочен трудов договор в рамките на професионална социалноосигурителна схема, също попада в обхвата на условията за наемане на работа, поради което този размер трябва да се определя въз основа на същия критерий като предвидения за селскостопанските работници на постоянен трудов договор и следователно в зависимост от дневното работно време, определено в [CCNT], а не от действително отработените часове?“.

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

25 На първо място, жалбоподателите в главното производство считат, че преюдициалните въпроси са недопустими, тъй като INPS, като еманация на държавата, не би могъл да се позовава на разпоредба от директива, която има непосредствено действие спрямо тях.

26 В това отношение е важно да се припомни най-напред, че в рамките на сътрудничеството между Съда и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, по принцип само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, след като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. в този смисъл решение от 17 октомври 2024 г., FA.RO. di YK & C., C-16/23, EU:C:2024:886, т. 33 и цитираната съдебна практика).

27 Оттук следва, че въпросите относно правото на Съюза се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че искането тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 17 октомври 2024 г., FA.RO. di YK & C., C-16/23, EU:C:2024:886, т. 34 и цитираната съдебна практика).

28 По-нататък, съгласно член 288, трета алинея ДФЕС обвързващият характер на директива, на който се основава възможността за позоваване на нея, е налице само по отношение на „държавите членки, до които е адресиран“ този акт. От това следва, съгласно постоянната съдебна практика, че дадена директива не може сама по себе си да поражда задължения за частноправен субект и следователно позоваването на самата директива пред национална юрисдикция не е възможно срещу такъв субект (решение от 22 декември 2022 г., Sambre & Biesme и Commune de Farciennes, C-383/21 и C-384/21, EU:C:2022:1022, т. 36 и цитираната съдебна практика).

29 Съдът обаче също така многократно е постановявал, че произтичащото от дадена директива задължение за държавите членки да постигнат предвидения в нея резултат, както и задължението им да предприемат всички необходими мерки, общи или специални,

за да осигурят изпълнението на това задължение, тежат върху всички органи на държавите членки, включително върху съдебните органи в рамките на тяхната компетентност. Така, когато прилагат националното право, националните юрисдикции, от които се изисква да го тълкуват, по-специално са длъжни да вземат предвид разпоредбите на това право и да приложат признатите от последното методи за тълкуване, за да могат, доколкото е възможно, да го тълкуват в светлината на текста и целите на разглежданата директива, за да постигнат предвидения от нея резултат и да съобразят по този начин член 288, трета алинея ДФЕС (решение от 1 октомври 2020 г., A (Реклама и продажба на лекарствени продукти онлайн), C-649/18, EU:C:2020:764, т. 38 и 39 и цитираната съдебна практика). Изискването за тълкуване в съответствие с правото на Съюза включва по-специално задължение за националните юрисдикции при необходимост да изменят постоянната съдебна практика, ако тя се основава на тълкуване на националното право, което е несъвместимо с целите на директива. Следователно национална юрисдикция не би имала основание да приеме, че е изправена пред невъзможност да тълкува национална разпоредба в съответствие с правото на Съюза единствено поради факта, че тази разпоредба трайно е тълкувана в несъвместим с това право смисъл (решение от 15 октомври 2024 г., KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, т. 52 и цитираната съдебна практика).

30 Така Съдът е компетентен да се произнася по преюдициални запитвания относно тълкуването на разпоредбите на правото на Съюза, независимо дали те имат директен ефект между страните по делото в основата им (решение от 14 октомври 2020 г., KG (Последователни назначения в контекста на работата чрез агенции за временна заетост), C-681/18, EU:C:2020:823, т. 36 и цитираната съдебна практика).

31 При това положение обстоятелството, че Директива 1999/70 не може сама по себе си да породи задължения за жалбоподателите в главното производство, не води до недопустимост на преюдициалните въпроси.

32 На второ място, жалбоподателите в главното производство изтъкват, че преюдициалните въпроси са недопустими, тъй като са станали хипотетични поради решението на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд), споменато в точка 18 от настоящото решение. Всъщност след това решение запитващата юрисдикция вече не била длъжна да се произнася по наличието на разлика в третирането между селскостопанските работници на срочен трудов договор и тези работници на постоянен трудов договор, а трябвало само да се произнесе по въпроса дали при изчисляването на социалноосигурителните вноски, дължими за селскостопанските работници на срочен трудов договор, трябва да се вземат предвид допълнителните часове труд.

33 От предоставените от запитващата юрисдикция данни, обобщени в точки 19—23 от настоящото решение, обаче е видно, че според тази юрисдикция тя трябва да се произнесе по наличието на разлика в третирането между селскостопанските работници на срочен трудов договор и селскостопанските работници на постоянен трудов договор и че следователно трябва да сезира Съда с настоящите преюдициални запитвания. С оглед на съдебната практика, посочена в точки 26 и 27 от настоящото решение, Съдът не следва да поставя под въпрос тази преценка на запитващата юрисдикция относно предмета на споровете, които следва да бъдат решени.

34 От това следва, че доводите на жалбоподателите в главното производство, обобщени в точка 32 от настоящото решение, не могат да обосноват недопустимостта на преюдициалните въпроси.

35 На трето място, жалбоподателите в главното производство считат, че първият въпрос е хипотетичен и следователно недопустим, тъй като споровете по главните производства се отнасят не до възнагражденията на селскостопанските работници на срочен трудов договор, а до социалноосигурителните вноски, дължими от работодателите на тези работници.

36 В това отношение следва да се отбележи, че според запитващата юрисдикция социалноосигурителните вноски, предмет на споровете в главните производства, са изчислени в зависимост от тези възнаграждения и следователно могат да спадат към условията за наемане на работа, посочени в клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение. Вследствие на това първият преюдициален въпрос не е хипотетичен, доколкото отговорът на този въпрос е необходима предпоставка за отговора на втория въпрос, който съгласно текста му се поставя само при утвърдителен отговор на първия въпрос.

37 От това следва, че преюдициалните въпроси са допустими.

По същество

38 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, така както е тълкувана от върховна национална юрисдикция, по силата на която социалноосигурителните вноски, дължими от работодатели, които наемат селскостопански работници на срочен трудов договор, се изчисляват в зависимост от възнагражденията, изплатени на тези работници за действително отработените от тях часове дневно, докато социалноосигурителните вноски, дължими от работодателите, които наемат селскостопански работници на постоянен трудов договор, се изчисляват въз основа на възнаграждение, установено за дневна продължителност на работното време, състояща се от предварително определен от националното право брой часове.

39 За да се отговори на тези въпроси, е важно, първо, да се припомни, че съгласно клауза 1 от Рамковото споразумение целта му е да подобри качеството на срочната работа, като гарантира спазването на принципа на недопускане на дискриминация, и да създаде рамка за предотвратяване на злоупотребата, която произтича от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения.

40 От това Съдът прави извода, че Рамковото споразумение, и по-специално клауза 4 от него, има за цел да приложи посочения принцип спрямо работниците на срочен трудов договор, за да се попречи на работодателите да използват подобно трудово правоотношение като средство за лишаване на тези работници от права, признати на работниците на постоянен трудов договор (решение от 30 ноември 2023 г., Ministero dell'Istruzione и INPS, C-270/22, EU:C:2023:933, т. 50 и цитираната съдебна практика).

41 Така клауза 4 от Рамковото споразумение, която има директен ефект, въвежда в точка 1 забрана работниците на срочни трудови договори да се третират, само защото работят по срочен договор, по по-неблагоприятен начин по отношение на условията за наемане на

работа спрямо работниците на постоянни трудови договори в сходно положение, освен ако различното третиране не е оправдано от обективни причини (решение от 30 ноември 2023 г., Ministero dell'Istruzione и INPS, C-270/22, EU:C:2023:933 т. 52 и цитираната съдебна практика).

42 На второ място, що се отнася до приложното поле на тази клауза, от една страна, от клауза 2, точка 1 от Рамковото споразумение следва, че то се прилага за работници на срочни трудови договори, които имат трудов договор или трудово правоотношение, определени по-специално от закон или колективен трудов договор, който е в сила във всяка държава членка.

43 В случая разглежданото в главното производство трудово правоотношение на селскостопанските работници на срочен трудов договор се урежда от италианското трудово законодателство, както и от CCNT и следователно попада в приложното поле на Рамковото споразумение.

44 От друга страна, от постоянната практика на Съда следва, че решаващият критерий, за да се определи дали дадена мярка попада в обхвата на понятието „условия за наемане на работа" по смисъла на клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение, е именно наемането на работа, тоест трудовото правоотношение, установено между работника и неговия работодател (решение от 20 юни 2019 г., Ustariz Aróstegui, C-72/18, EU:C:2019:516, т. 25 и цитираната съдебна практика).

45 Съгласно съдебната практика обаче това понятие трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща условията относно заплащането. По-специално, Съдът счита, че при определянето както на съставните елементи на възнаграждението, така и на тяхното равнище компетентните национални органи трябва да прилагат по отношение на работниците на срочни трудови договори принципа на недопускане на дискриминация, така както е закрепен в клауза 4 от Рамковото споразумение (вж. в този смисъл решение от 15 април 2008 г., Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, т. 130 и 134).

46 Поради това в обхвата на понятието „заплащане" и следователно в обхвата на „условията за наемане на работа" по смисъла на клауза 4 от Рамковото споразумение попадат пенсиите, които са функция на трудовото правоотношение, обвързващо работника и работодателя, с изключение на тези, които произтичат от законоустановена схема, за финансирането на която работниците, работодателите и евентуално публичните власти допринасят в степен, която се определя не толкова от трудовото правоотношение, колкото от съображения, свързани със социалната политика (вж. в този смисъл решения от 15 април 2008 г., Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, т. 131 и цитираната съдебна практика, и от 7 април 2022 г., Ministero della Giustizia и др. (Статут на италианските мирови съдии), C-236/20, EU:C:2022:263, т. 36). Следователно пенсия, която се отнася само до особена категория работници, изплащана поради трудовото правоотношение между тях и бившия им работодател, която зависи пряко от прослуженото време и чийто размер се изчислява въз основа на последната заплата, може да попадне в приложното поле на посочената клауза 4 (вж. в този смисъл решение от 10 юни 2010 г., Bruno и др., C-395/08 и C-396/08, EU:C:2010:329, т. 46 и 47).

47 В случая запитващата юрисдикция следва да определи дали разглежданите в главното производство вноски допринасят за плащането на социалноосигурителни обезщетения, предоставяни от професионална социалноосигурителна схема, или по-скоро от

законоустановена социалноосигурителна схема. Обстоятелството, че разглежданите в главното производство вноски трябва да бъдат платени от работодателите на INPS, а не на разглежданите в главното производство селскостопански работници, не е определящо в това отношение (вж. в този смисъл решение от 10 юни 2010 г., Bruno и др., C-395/08 и C-396/08, EU:C:2010:329, т. 50). След като е установено, че социалноосигурителните обезщетения, финансирани от разглежданите в главното производство вноски, се отнасят само до селскостопанските работници или до категория работници, към която те принадлежат, че тези обезщетения зависят пряко от тези вноски и че посочените вноски се изчисляват в зависимост от възнагражденията, изплащани на разглежданите в главното производство селскостопански работници за положения при техния работодател труд, следва да се приеме, че същите тези вноски могат да спадат към „условията за наемане на работа“ по смисъла на посочената клауза.

48 На трето място, що се отнася до прилагането на клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение към условията за наемане на работа на работници на срочни трудови договори, следва да се припомни, че тази клауза представлява особен израз на принципа на недопускане на дискриминация, който изисква да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано (вж. в този смисъл решение от 20 юни 2019 г., Ustariz Aróstegui, C-72/18, EU:C:2019:516, т. 28 и цитираната съдебна практика).

49 Така, за да имат право работниците на срочни трудови договори да се ползват от клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение, що се отнася до техните условия за наемане на работа, е важно най-напред да се прецени дали тези работници са третирани по-неблагоприятно от работниците на постоянен трудов договор и дали посочените работници са поставени в положение, сходно с това на работниците на постоянен трудов договор. Що се отнася до преценката на сравнимостта на положенията, терминът „работник на постоянен трудов договор[, който се намира в сходно положение]“ е определен в клауза 3, точка 2 като „работник с трудов договор или правоотношение с неопределена продължителност, в същото ведомство, ангажиран със същата или подобна работа/занятие, като се отдава дължимото внимание на квалификациите/уменията“. Освен това Съдът уточнява, че за да се прецени дали работниците извършват същата или подобна работа по смисъла на Рамковото споразумение, следва в съответствие с клауза 3, точка 2 и клауза 4, точка 1 от последното да се установи дали — предвид съвкупност от фактори, като естеството на работата, изискванията за квалификация и условията на труд — може да се приеме, че тези работници се намират в сравнимо положение (определение от 9 февруари 2017 г., Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, т. 38 и цитираната съдебна практика).

50 В случая, що се отнася до наличието на по-неблагоприятно третиране, явно е налице разлика в третирането между селскостопанските работници на постоянен трудов договор и тези работници на срочен трудов договор в ущърб на последните, което запитващата юрисдикция следва да провери.

51 Всъщност за селскостопанските работници на срочен трудов договор дължимите от техните работодатели социалноосигурителни вноски, изглежда, се изчисляват съгласно член 1 от Декрет-закон № 338/1989 във връзка с член 40, параграф 1 от CCNT в зависимост от възнаграждението, изплащано за действително отработените от тях часове труд дневно, докато за селскостопанските работници на постоянен трудов договор същите тези вноски явно се изчисляват по силата на този член 1 във връзка с член 30, параграф 1 от CCNT въз основа на възнаграждение, установено за продължителност на работния ден от шест часа и

половина. Така възнаграждението и следователно социалноосигурителните вноски за последните работници, изглежда, се изчисляват въз основа на предварително определено дневно работно време, тоест определено общо и абстрактно работно време, а не в зависимост от действително отработените от тях часове, какъвто е случаят с работниците на срочни трудови договори. Така за селскостопанските работници на постоянен трудов договор е възможно да се правят вноски за социално осигуряване за неотработени часове, докато за тези работници на срочен трудов договор такава възможност е изключена.

52 Тази преценка относно наличието на по-неблагоприятно третиране на селскостопанските работници на срочен трудов договор не се поставя под въпрос от доводите на жалбоподателите в главното производство, изведени от прилагането на принципа pro rata temporis. Всъщност, макар клауза 4, точка 2 от Рамковото споразумение да предвижда, че този принцип се прилага „[к]огато е уместно“, Съдът приема, че тази клауза само подчертава една от последиците, които при необходимост могат да бъдат свързани, след евентуален съдебен контрол, с прилагането на принципа на недопускане на дискриминация в полза на работниците на срочен трудов договор, без да засяга по никакъв начин самото съдържание на този принцип (решение от 15 април 2008 г., Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, т. 65).

53 В случая обаче принципът pro rata temporis не може да обоснове прилагането на методи за отчитане на броя часове, които следва да се вземат предвид при изчисляването на възнагражденията и на вноските към професионална социалноосигурителна схема, различни за селскостопанските работници на срочен трудов договор и за тези работници на постоянен трудов договор, които за първите се основават на действително отработените часове, а за вторите — на предварително определен брой часове труд. Действително, тези различни препратки във времето при изчисляването на възнагражденията и вноските към професионална социалноосигурителна схема не са последица от прилагането на принципа на недопускане на дискриминация и поставят селскостопанските работници на срочен трудов договор в по-неблагоприятно положение.

54 Освен това, що се отнася до сходството на разглежданите положения, с оглед на материалите по делото, с които разполага Съдът, изглежда, че селскостопанските работници на постоянен трудов договор и тези работници на срочен трудов договор се намират в сходно положение. По-специално фактът, че член 18, буква а) от CCNT определя последните работници като работници, които са наети по-специално „за заместване на отсъстващи работници, които имат право на запазване на работното място“, показва, че селскостопанските работници на срочен трудов договор и тези работници на постоянен трудов договор извършват една и съща или подобна работа. Запитващата юрисдикция обаче следва да потвърди тази преценка, като вземе предвид всички релевантни фактори, посочени в точка 49 от настоящото решение.

55 Доколкото в случая условията, посочени в точка 49 от настоящото решение, са изпълнени, следва, на второ място, да се прецени дали по-неблагоприятното третиране на селскостопанските работници на срочен трудов договор в сравнение с тези работници на постоянен трудов договор е оправдано от „обективни причини“, както е посочено в клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение.

56 В това отношение съгласно постоянната практика на Съда понятието „обективни причини“ изисква констатираното неравно третиране да бъде обосновано от точни и конкретни обстоятелства, характеризиращи съответните условия за наемане на работа в особения

контекст, в който те се вписват, и по обективни и прозрачни критерии, за да се провери дали то отговаря на реална потребност, дали е годно за постигане на преследваната цел и дали е необходимо в това отношение. Посочените обстоятелства могат да са свързани по-специално с особеното естество на задачите, за чието изпълнение са сключени срочни трудови договори, и с присъщите на последните характеристики или евентуално с преследването на законосъобразна цел на социалната политика на определена държава членка (определение от 9 февруари 2017 г., Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, т. 45 и цитираната съдебна практика).

57 Само обстоятелството, че разликата в третирането на работниците на срочен и работниците на постоянен трудов договор е предвидена от обща и абстрактна национална норма, като закон или колективен трудов договор, само по себе си не може да бъде по смисъла на клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение „обективна причина“, оправдаваща тази разлика (решение от 7 април 2022 г., Ministero della Giustizia и др. (Статут на италианските мирови съдии), C-236/20, EU:C:2022:263, т. 40, и определение от 9 февруари 2017 г., Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, т. 42 и цитираната съдебна практика).

58 Всъщност разлика в третирането, що се отнася до условията за наемане на работа на работници на срочни и на работници на постоянни трудови договори, не може да бъде обоснована с критерий, който общо и абстрактно се отнася до самата продължителност на работата. Да се приеме, че единствено временният характер на дадено трудово правоотношение е достатъчен, за да обоснове такава разлика, би обезсмислило целите на Директива 1999/70 и на Рамковото споразумение. Вместо да подобри качеството на срочната работа и да насърчи равното третиране, което се цели както от Директива 1999/70, така и от Рамковото споразумение, използването на такъв критерий би означавало да се запази за дълго време положение, неблагоприятно за работниците на срочни трудови договори (определение от 9 февруари 2017 г., Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, т. 44 и цитираната съдебна практика).

59 В случая жалбоподателите в главното производство са изтъкнали като обективни причини, обосноваващи различното третиране на селскостопанските работници на срочен трудов договор в сравнение със селскостопанските работници на постоянен трудов договор, факта, че както следва от член 18, буква а) от CCNT, първите са наети за краткосрочна, сезонна или случайна работа, за поетапна работа или за заместване на отсъстващи работници. Така причините, поради които те са наети на срочни трудови договори и които са свързани с особеностите на земеделската работа, обосновавали възможността тези работници да не са непременно на разположение на работодателя в продължение на шест часа и половина дневно, или 39 часа седмично. Тази преценка била в съответствие с третата алинея от преамбюла на Рамковото споразумение, съгласно която Рамковото споразумение определя общите принципи и минималните изисквания, свързани със срочната работа, приемайки, че тяхното детайлно приложение трябва да отчита реалностите на специфичните национални, секторни и сезонни ситуации. В Италия обаче 90 % от работната сила в селското стопанство била заета за определен срок предвид временния характер и прекъсването на задачите, които трябва да се изпълняват в селскостопанския сектор.

60 С оглед на цитираната в точки 57 и 58 от настоящото решение съдебна практика обаче следва да се приеме, че тези причини не представляват обективни причини, позволяващи разглежданото диференцирано третиране на селскостопанските работници, тъй като се

основават единствено на самата продължителност на заетостта. Всъщност, макар жалбоподателите да поддържат, че съществуват съображения, обосноваващи това, че работниците на срочни трудови договори не са непременно на разположение на работодателя в продължение на шест часа и половина дневно, или 39 часа седмично, и че поради това социалноосигурителните вноски се правят само за броя на часовете труд, които те действително са отработили в рамките на един ден, за сметка на това подобни доводи не обясняват защо за работниците на постоянен трудов договор, извършващи идентична или подобна работа на тази на работник на срочен трудов договор, работното време задължително се определя на 39 часа седмично, което има за последица това, че вноските за социално осигуряване, съответстващи на шест часа и половина дневно, трябва да се плащат независимо от броя на действително отработените часове в рамките на един ден.

61 При липсата на обективни причини следва да се констатира, че клауза 4, параграф 1 от Рамковото споразумение не допуска различно третиране в областта на възнагражденията и вноските към професионална социалноосигурителна схема, изчислени въз основа на тези възнаграждения, между селскостопанските работници на срочен трудов договор и тези работници на постоянен трудов договор като разглежданите в главното производство.

62 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, така както е тълкувана от върховна национална юрисдикция, по силата на която социалноосигурителните вноски, дължими от работодатели, които наемат селскостопански работници на срочен трудов договор, за да финансират плащания по професионална социалноосигурителна схема, се изчисляват в зависимост от възнагражденията, изплатени на тези работници за действително отработените от тях часове на ден, докато социалноосигурителните вноски, дължими от тези работодатели за селскостопанските работници на постоянен договор, се изчисляват въз основа на възнаграждение, установено за фиксирана продължителност на работния ден, определена в националното право, независимо от действително отработените часове.

По съдебните разноски

63 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

Клауза 4, точка 1 от Рамковото споразумение за срочната работа, сключено на 18 март 1999 г., което се съдържа в приложението към Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 година относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (CEEP),

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска национална правна уредба, така както е тълкувана от върховна национална юрисдикция, по силата на която социалноосигурителните вноски, дължими от работодатели, които наемат селскостопански работници на срочен трудов договор, за да финансират плащания по професионална социалноосигурителна схема, се изчисляват в зависимост от възнагражденията, изплатени на тези работници за действително отработените от тях часове на ден, докато социалноосигурителните вноски, дължими от тези работодатели за селскостопанските работници на постоянен договор, се изчисляват въз основа на възнаграждение, установено за фиксирана продължителност на работния ден, определена в националното право, независимо от действително отработените часове.

Подписи